

ОБРАЗОВАНИЕ, ПРОЕКТИ И МЕЖДУНАРОДНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

I. Международна дейност и програма „Еразъм+“ – 2025 г.

1. Разширяване и консолидиране на международното сътрудничество

През 2025 г. Националната художествена академия продължи работата си по развитие на международното сътрудничество и разширяване на партньорската мрежа в областта на визуалните изкуства.

В рамките на програмата „Еразъм+“ през отчетния период бяха подписани 18 нови междуинституционални споразумения, с което общият брой на активните договори достигна 123. Разширяването на партньорската мрежа обхваща утвърдени европейски академии и университети по изкуствата, както и стратегически партньор извън Европа – Stockton University (САЩ), което разширява географския обхват на сътрудничеството.

2. Осъществени мобилности през 2025 г.

2.1. Изходяща мобилност

45 студенти (обучение и практика)

11 преподаватели (преподаване и обучение)

В рамките на изходящата мобилност през 2025 г. бяха реализирани и две краткосрочни съвместни програми (Blended Intensive Programmes – BIP):

BIP – Ars Electronica, Линц, Австрия

В програмата участваха преподавател и девет студенти от магистърска програма „Дигитални изкуства“. НХА бе поканена като „Специално представен университет“ в секция Campus – формат, в който се представят селектирани висши училища с иновативни проекти в областта на медийните и дигиталните изкуства.

В рамките на участието Академията реализира специална изложба на студентски работи от специалност „Дигитални изкуства“, включваща художествени проекти, разработени в процеса на обучение. Представянето бе част от официалната програма на фестивала и осигури международна видимост на студентските

разработки и на образователния модел на НХА в сферата на дигиталните изкуства.

VIP – Банска Бистрица, Словакия

Втората програма бе реализирана в партньорство с Художествената академия в Банска Бистрица, с активно участие на преподаватели и студенти от катедра „Метал“. Програмата бе насочена към интензивна практическа работа, обмен на художествени техники и съвместни творчески задачи в международна среда.

Особено отчетлива през 2025 г. е динамиката при мобилността с цел практика.

Броят на студентите, избрали този формат, нараства в сравнение с предходните години, като практическите мобилности се утвърждават като търсена и предпочитана възможност за професионално развитие. Практиката в ателиета, културни институции и образователни структури в чужбина създава директна връзка между академичното обучение и реалната художествена среда и подпомага плавния преход от образование към професионална реализация.

2.2. Входяща мобилност

18 студенти

11 преподаватели

През 2025 г. НХА прие гостуващи преподаватели и студенти от европейски партньорски институции. Те изнесоха лекции, проведоха срещи със студенти и преподаватели и се включиха активно в учебния процес, което допринесе за засилване на академичния обмен и създаване на среда за професионален диалог.

Международната мобилност допринася за обогатяване на художествения опит на студентите и за обновяване на преподавателските практики в катедрите.

Срещата с различни академични среди разширява професионалната перспектива и стимулира развитието на нови творчески подходи.

3. Повишен интерес към програмата „Еразъм+“

През 2025 г. се запази възходящата тенденция в интереса към международната мобилност. Броят на кандидатстващите студенти достигна 79 души при 72 през 2024 г. и 56 през 2023 г., като през следващия цикъл (2026 г.) кандидатите са 95. Спрямо 2023 г. увеличението е с 39 студенти (близо 70% ръст), което показва устойчиво повишаване на доверието към международната мобилност като реална част от академичното развитие.

Нарастването на интереса е резултат от активната и персонализирана работа на Международния отдел – индивидуално консултиране, систематично информиране, навигиране в процедурите по кандидатстване и постоянна координация с катедрите.

4. Проектна дейност по програма „Еразъм+“

4.1. Ключова дейност 171 (KA171)

НХА бе класирана на първо място сред институциите с одобрени дейности и финансиране по КД171 (International Credit Mobility).

Проектът предвижда академичен обмен с Китайската национална художествена академия в Ханджоу – една от най-престижните художествени институции в Азия. Чрез КД171 се финансират мобилности на студенти и преподаватели извън Европейския съюз, което има стратегическо значение за позиционирането на НХА в глобален академичен контекст.

Класирането на първо място е доказателство за качествена проектна подготовка, ясна стратегия за интернационализация и стабилен административен капацитет за управление на международни мобилности.

4.2. Ключова дейност 131 (KA131)

НХА реализира проект за европейска мобилност, включително краткосрочни съвместни програми.

4.3. Финансови параметри по „Еразъм+“

180 000 EUR по КД171

220 000 EUR по КД131

Общият ресурс от 400 000 EUR потвърждава стабилния административен и проектен капацитет на НХА.

5. Проект по програма Creative Europe – „Re:Create Europe“

През 2025 г. НХА спечели финансиране от Европейската комисия по програма Creative Europe (CREA-CULT-2025-COOP-3) с проекта „Re:Create Europe – The Art of Resilience and Resistance“.

Проектът е мащабно кооперационно партньорство с общ бюджет 2 000 000 EUR, реализирано в алианс от 11 европейски академии и културни институции .

В рамките на проекта НХА управлява бюджет от 180 000 EUR, предназначен за реализиране на артистични резиденции, международни срещи и дейности, насочени към устойчивостта и социалната ангажираност на изкуството.

Участието на НХА в този стратегически европейски алианс позиционира Академията като активен фактор в европейските културни политики и дебата за устойчивостта на художествения сектор.

6. Международен академичен обмен и институционална видимост

НХА участва в семинара „EWP Community Training & Consultation“ в Университет „Аристотел“ – Солун, посветен на дигитализацията на процесите по програма „Еразъм+“.

Академията прие гостуващи преподаватели от Унгария, Сърбия, Италия, Испания, Полша, Украйна и Чехия и активира нови партньорства чрез официални академични посещения и публични лекции, което допринесе за задълбочаване на международния обмен.

7. Творчески резиденции

През 2025 г. творческите резиденции в Берлин и Барселона се утвърдиха като най-популярните и устойчиви международни форми за творческа мобилност в рамките на Националната художествена академия. Те обхващат преподаватели, студенти и докторанти от двата факултета на Академията и се развиват като важен инструмент за интернационализация на художествената дейност.

Творческа резиденция в Българския културен институт – Берлин

В партньорство с Българския културен институт – Берлин бе реализирана селекционна творческа резиденция за дипломирани студенти. Комисия от преподаватели на НХА извърши подбор на участниците.

Общо десет дипломирани студенти взеха участие в резиденцията, както следва:

Факултет за изящни изкуства

„Плакат и визуална комуникация“ – 1 студент

„Живопис“ – 1 студент

Факултет за приложни изкуства и дизайн

„Метал“ – 1 студент

„Сценография“ – 1 студент

„Керамика и дизайн на порцелан и стъкло“ – 1 студент

„Моден дизайн“ – 1 студент

Резиденцията в Берлин се развива като престижна платформа за самостоятелна творческа работа и представяне на дипломирани млади автори в международна среда.

Творческа резиденция – Барселона

През 2025 г. творческата резиденция в арт ателието в Барселона се реализира с участие на преподаватели, студенти и докторанти от двата факултета на НХА.

В резиденцията се включиха общо:

Преподаватели

Катедра „Стенопис“ – 1

Катедра „Изкуствознание“ – 2

Катедра „Текстил – изкуство и дизайн“ – 1

Катедра „Моден дизайн“ – 1

Катедра „Индустриален дизайн“ – 1

Катедра „Рекламен дизайн“ – 1

Студенти и докторанти

„Стенопис“ – 1 студент

„Изкуствознание“ – 1 докторант

„Дърворезба“ – 1 магистър

„Текстил – изкуство и дизайн“ – 2-ма магистри

„Метал“ – 1 магистър

По време на престоя си участниците реализираха самостоятелна творческа работа, включиха се в арт събития и организираха уъркшоп с представяне на авторски творби и художествени техники.

Резиденцията в Барселона се утвърждава като устойчива международна платформа за творчески обмен и професионално развитие, съчетаваща художествена практика, образователен елемент и публично представяне.

Творческа резиденция – Сите интернационал дез Ар, Париж

През отчетния период ректорът на НХА проф. Георги Янков посрещна в Националната художествена академия г-жа Бенедикт Алио, генерален директор на Сите интернационал дез Ар, Париж, която бе в България по повод професионалните отношения на Сите дез Ар с българските партньори.

Срещата се състоя в галерия „Академия“, в рамките на изложбата „От Ателието“ на Емил Стойчев, в присъствието на представители на Френския институт – Едуар Морно, аташе по културното сътрудничество, и Блага Делчева, сътрудник проекти, както и представители на НХА.

Бяха обсъдени нови възможности за студентите и преподавателите от НХА във връзка с творческата резиденция в ателието на Академията в Париж. НХА разполага със свое ателие в Сите интернационал дез Ар, където могат да пребивават преподаватели, докторанти и магистри.

В хода на срещата бе договорена промяна в регламента за участие в резиденцията, като бе въведено изискване кандидатстващите да представят проектно предложение, обосноваващо творческите им намерения и планираната работа по време на престоя. Тази промяна цели повишаване на професионалния стандарт и яснота на творческите концепции.

8. Организационно обезпечаване на международната дейност

През 2025 г. НХА сключи договор с „Юзит Калърс България“ ООД за организация на служебните пътувания на преподаватели и служители. Договорът осигурява цялостно логистично обслужване – самолетни билети, хотелски резервации и застраховки – и създава по-добра административна координация и прозрачност при реализиране на международните дейности.

II. Кандидатстудентска кампания 2025/2026 г.

– Кандидатстудентската кампания за учебната 2025/2026 г. бе проведена при запазен интерес към обучението в НХА и в условията на динамична демографска среда и засилена конкуренция в сектора на висшето образование.

– Общият брой на кандидатите за ОКС „бакалавър“ и „магистър“ след средно образование през 2025 г. е 390, при 410 през 2023 г. и 454 през 2024 г. Данните показват годишни вариации, но като цяло интересът към бакалавърските програми остава устойчив в рамките на последните години.

– При кандидатите за ОКС „магистър“ след придобита бакалавърска степен се наблюдава положителна тенденция. През 2025 г. кандидатите са 193, при 183 през 2024 г. и 169 през 2023 г. Постепенното нарастване в този сегмент показва засилен интерес към надграждащото образование и професионалната специализация в рамките на Академията.

– Утвърденият прием по държавна поръчка е:

197 места за ОКС „бакалавър“ и „магистър“ след средно образование;

121 места за ОКС „магистър“ след придобита бакалавърска степен.

В случаите на равен конкурсен бал бе приложена установената практика за прием на кандидатите с еднакви резултати, вследствие на което общият брой заети места достигна 343. Приемът над първоначално утвърдените бройки е съобразен с практиката от предходни години, при която в рамките на първата учебна година се наблюдава естествено редуциране на контингента поради прием в чуждестранни университети, отписване по лични причини, неиздържани конферанси след първия семестър или промяна в

образователната посока. Този подход осигурява по-голяма стабилност на обучението и по-пълноценно запълване на държавно финансираните места.

– Най-висок интерес през 2025 г. се отчита към специалностите „Книга, илюстрация, печатна графика“, „Плакат и визуална комуникация“, „Индустриален дизайн“, „Моден дизайн“, „Живопис“ и „Реставрация“, което потвърждава устойчивото търсене както на традиционните художествени направления, така и на дизайнерските специалности.

– Кампанията бе реализирана с координираните усилия на Учебно-методичния отдел, Международния отдел, отдел „Връзки с обществеността“ и катедрите на НХА. Академията участва в кандидатстудентски борси в Троян, Кюстендил, Благоевград, София и Сливен. Организираната Седмица на „Отворените врати“, включваща безплатни консултации с преподаватели и творчески ателиета, както и посещенията на преподаватели и студентски изложби в специализирани гимназии по изкуства, допринесоха за поддържане на интереса към обучението в НХА.

– Следва да се отчете и нарастващата конкуренция както от чуждестранни висши училища, така и от български университети, които в последните години въвеждат по-облекчени и опростени модели на прием. Това обективно променя кандидатстудентската среда и поставя въпроса за баланса между запазването на високия професионален стандарт при входа и адаптацията към променящите се условия.

– НХА продължава да отстоява конкурсния характер на приема като гаранция за качеството на обучението, като същевременно работи в посока по-широко популяризиране на специалностите и привличане на мотивирани кандидати, включително в сегмента на магистърските програми.

Образователен произход на бакалаврите

– Анализът на приетите студенти в ОКС „бакалавър“ показва, че основният входящ поток към НХА продължава да идва от специализираните художествени

гимназии, което потвърждава устойчивата приемственост между средното художествено образование и Академията.

– Най-силно представени сред тях са:

Национална гимназия за приложни изкуства „Св. Лука“ – София

Национално училище за изящни изкуства „Илия Петров“ – София

Национална художествена гимназия „Цанко Лавренов“ – Пловдив

ПГИИ „Проф. Николай Райнов“

НГПИ „Тревненска школа“

Тези училища формират най-значимия дял от приетите първокурсници и остават стратегически партньори в кандидатстудентската политика на Академията.

– Наред със специализираните училища се открояват и кандидати от общообразователни и професионални гимназии. Сред по-често срещаните неспециализирани училища са:

СУ „Св. св. Кирил и Методий“

ПГТС „Арх. Йордан Миланов“

СУ „Константин Преславски“

Макар броят им да е по-разпределен и без концентрация, присъствието на тези училища показва, че интересът към художественото образование излиза извън рамките на традиционната художествена система. Това създава възможност за разширяване на комуникацията и популяризирането на специалностите на НХА към по-широк кръг средни училища.

– Настоящата картина на приема очертава необходимостта от двупосочна кандидатстудентска стратегия – от една страна, поддържане и задълбочаване на партньорствата със специализираните художествени гимназии като основен източник на подготвени кандидати, а от друга – целенасочено разширяване на информационната и презентационна дейност към общообразователни и професионални училища с цел привличане на по-широк и разнообразен профил кандидати.

Образователен произход на магистрите

– Анализът на образователния произход на приетите магистри показва, че приблизително една трета от тях (около 32%) са завършили бакалавърската си степен в НХА. Останалите студенти идват от други висши училища, сред които се открояват Нов български университет, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Университетът за национално и световно стопанство, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, както и отделни кандидати от други институции.

– Тези данни показват, че магистърските програми на Академията не функционират единствено като вътрешно продължение на бакалавърското обучение, а имат способност да привличат кандидати от различни образователни среди. В същото време се очертава необходимост от по-целенасочена политика за задържане на собствените бакалаври и мотивирането им да продължат обучението си в НХА, особено в контекста на конкуренцията между висшите училища и нарастващите възможности за обучение в чужбина.

– Разширяването на чуждоезиковите и съвместни магистърски програми, както и развитието на интердисциплинарни направления, се разглеждат като инструмент както за увеличаване на външния прием, така и за повишаване на интереса на завършващите бакалаври към продължаване на обучението им в Академията.

III. Институционална и програмна акредитация

– През 2025 г. Националната художествена академия подаде пълна документация за институционална и програмна акредитация. Подготовката на материалите изискваше значителен административен и академичен ресурс и обхвана всички факултети, катедри, образователни степени и докторски програми.

Изготвените самооценъчни доклади включваха подробни доказателствени материали, статистически справки, анализ на кадровата обезпеченост, учебни планове, информация за художественотворческата и научноизследователската

дейност на преподавателите и докторантите, както и данни за реализацията на студентите.

– В процеса на подготовка на документацията се открие необходимостта от по-структурирано и ежегодно събиране и архивиране на данни, особено по отношение на публикационната активност, участията в научни форуми, изследователските проекти и художественотворческите изяви на академичния състав и докторантите. Практиката показва, че подобна информация следва да се акумулира системно през годините, а не да се структурира еднократно в рамките на акредитационен цикъл.

В тази връзка се очертава необходимостта от въвеждане на вътрешна система за ежегоден мониторинг и отчетност на научната и художественотворческата дейност, която да осигури:

1. регулярност и проследимост на публикационната активност;
2. по-ясна картина на научната продукция по катедри и направления;
3. по-добра подготовка за бъдещи акредитационни процедури;
4. повишаване на институционалната видимост и рейтинговите показатели.

– Акредитационният процес се разглежда не само като нормативно изискване, а като възможност за вътрешен анализ и усъвършенстване на управлението на качеството в Академията. Към настоящия момент НХА очаква посещение на експертната група и е предприела необходимите организационни мерки за осигуряване на прозрачност и пълно съдействие в хода на оценяването.

IV. Позициониране на НХА в Рейтинговата система на висшите училища в България

– Съгласно публикуваните данни от последното издание на Рейтинговата система на висшите училища в България, Националната художествена академия отново заема първо място в професионалното направление „Изобразително изкуство“.

Този резултат потвърждава устойчивото водещо място на Академията в национален мащаб и стабилността на основните показатели, формиращи крайния рейтинг.

Анализ на показателите:

– Учебен процес

По показателите, свързани с качеството на учебния процес и акредитацията, НХА запазва силни позиции. Оценката от институционалната и програмната акредитация има съществена тежест в общия резултат, което прави текущата акредитационна процедура стратегически важна.

Същевременно индикаторът за съвместни програми и интернационализация остава зона за развитие. В тази връзка гласуването на новите магистърски програми – „Public Art“ (с Китайската академия на изкуствата), „Арт стъкло – витраж“ (с БДУ „Проф. д-р Асен Златаров“) и „Опазване на подводното културно наследство“ – представлява важна стъпка към подобряване на този показател.

– Научни изследвания и публикационна активност

Въпреки доброто цялостно позициониране, анализът показва необходимост от по-системна работа по показателите, свързани с научната продукция и публикационната дейност.

Работата по акредитационната документация ясно очерта нуждата от ежегодно структурирано събиране и архивиране на данни за:

1. публикации в научни издания;
2. участия в научни форуми;
3. художественотворчески прояви с международен обхват;
4. научно-изследователски проекти.

Подобряването на този сегмент ще има пряко отражение както върху рейтинговите показатели, така и върху институционалната видимост.

– Престиж и реализация

НХА запазва високи стойности по показателите, свързани с реализацията на завършилите и оценката от страна на работодателите. Това потвърждава

професионалната разпознаваемост на дипломата на Академията и стабилната ѝ позиция в културния и творчески сектор.

Същевременно показателите за вътрешно възприятие и престиж сред академичната общност предполагат необходимост от по-активна комуникация – престижът сред студентите и преподавателите на НХА е по-нисък (29,9% срещу 42,51% при НБУ)!

– Информационна и академична инфраструктура

Индикаторите, свързани с достъпа до научни бази данни и информационни ресурси, остават зона, в която Академията може да предприеме допълнителни мерки – включително разширяване на електронните ресурси и подобряване на дигиталната обезпеченост на обучението.

– Запазването на първото място в Рейтинговата система се разглежда като потвърждение за устойчивостта на образователния модел на НХА и за професионалната реализация на нейните възпитаници. В същото време текущата институционална и програмна акредитация, както и развитието на новите магистърски програми, създават реална възможност за надграждане на показателите, свързани с интернационализацията, научната активност и академичната инфраструктура. Целенасочената работа в тези направления ще бъде ключова за запазване и укрепване на водещата позиция на Академията през следващите години.